

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

Suomen luonnonsuojeluliitto

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Suomen 100-vuotisjuhlavuoden hankkeessa Suomen Luonnonsuojeluliitto kannustaa ideoimaan, kokemaan ja varjelemaan 100 kansallisesti merkittävää luontokohdetta, jotka haluamme jättää perinnöksi jälkipolville.
- Suomen luonnonsuojeluliitto sai yhteensä 160 ehdotusta luontohelmiksi.
- Kangasalan luonto ry. esitti mukaan Vehoniemenharjua, ja se valittiin yhdeksi Suomen sadasta luontohelmestä.
- Pirkanmaalta valittiin Eräpyhä – Isoneva-Pahkaneva – Kauppi-Niihama – Mäntänvuori-Keuruselkä – Pukala-Punkaniemi – Seitseminen-Helvetinjärvi – Siuron metsät – Taaporinvuori – Vehoniemenharju.

Suomi
Finland
100

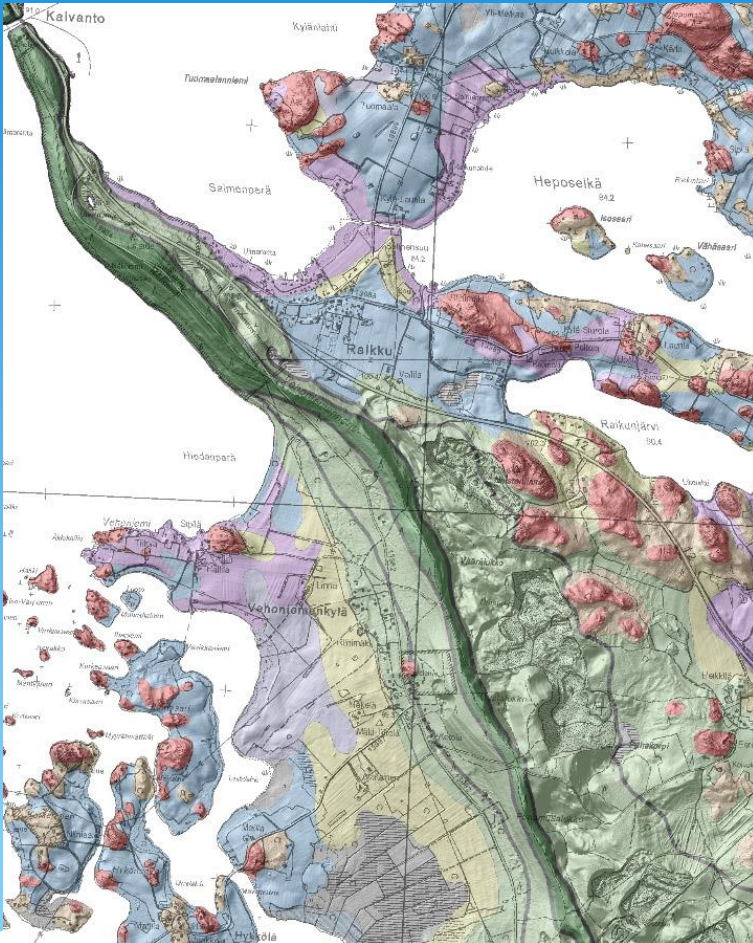

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Vehoniemen luontokohde käsittää Keisarinharjun, Vehoniemenharjun, Isokankaan harjudeltan ja Syrjänharjun Kangasalan ja Pälkäneen kunnissa. Vehoniemi on osa saumamuodostumaa, joka ulottuu katkonaisena I Salpausselältä Hollolassa aina Pohjankankaalle. Se on siis maan pisimpiä harjumuodostumia.
- Uuden tekniikan, kuten laserleikkauksen avulla, saadaan uutta ja kiinnostavaa tietoa Suomen harjumuodostelmista. Vehoniemi on erilainen kuin Salpausselät.
- Vehoniemenharju on syntynyt jäätiköitten saumakohtaan. Jääkauden aikainen mannerjää sulii kaakosta suunnilleen luodetta kohden. Sulamiseen liittyivät harjujen muodostumiset sulamisvesien tuomista ja käsittelemistä aineksista.
- Pitkittäisharjut, jollainen Vehoniemen harjukin on, kasaantuivat jään sisässä sulamisveden muodostamiin tunneleihin, saumakohtiin tai avorailoihin, jotka saivat sulamisaineksia myös poikittaissuuntaisista ja eri suunnista tulleista pintavirtauksista.
- Vehoniemen harjuselänne on 25-55 m ympäristöään korkeampi ja sen suurin lakikorkeus on 140 m mpy, mikä on 55 m Roineen ja Längelmäveden pinnasta. Punamultalukon lähistöllä ja Isokankaalla harjuselänteen lakikorkeus nousee yli 155 m mpy.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Geologisen syntyhistorian takia Vehoniemenharju on eri suuntainen kuin Salpausselät.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Vehoniemenharju kuuluu valtakunnallisesti merkittävään harjualueeseen, josta huomattava osa on suojeltu Natura 2000 -ohjelmassa. Se on arvokas paitsi luonnonsuojelun myös virkistyskäytön ja matkailun kannalta. Alueeseen kuuluvat Vehoniemenharju, Keisarinharju, Isokangas (harju) ja Syrjänharju sekä eteläpäässä Keiniänrannan tervaleppäkorpi.
- **Erityiset luontoarvot:** Alueella sijaitsee runsaasti erilaisia harjuluontotyyppejä ja vanhoja metsiä, Keiniänrannassa on tervaleppäkorpea. Lisäksi alueelta löytyy Punamultalukko, jonka on arvioitu olevan Pohjoismaiden suurin suppa eli harjukuoppa.
- **Merkitys ihmisille:** Alue on erittäin tärkeä virkistysalue, jolla on myös matkailukäyttöä. Korkeilta harjuilta ympäröiville alueille, muun muassa Roineelle ja Längelmävedelle avautuvat maisemat ovat paikoin huikeita.

- Maisema näkötornista Roineen Saarikylille.

- Punamultalukkuon johtava polku laskeutuu kymmeniä metrejä alaspäin.

- Punamultalukon pohjalla. Pohjoismaiden suurin suppa eli harjukuoppa.

- Harjukuoppaan syntynyt Uhkainlampi ja sitä ympäröivä kuusimetsä ovat luonnontilaisia.

- Roineen Hiedanperä keväällä.

- Roineen Hiedanperä syystalvella.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Vehoniemenharju on vahvistanut kansallista valtionmuodostusta.
- Zachris Topelius (1818-1898) kirjoitti runon *Kesäpäivä Kangasalla* harjujen kauneuden vaikuttamana.
- Runon suomenkielinen versio kuvaa Vehoniemenharjulta avautuvia maisemia:
- *Mä oksalla ylimmällä oon Harjulan seljanteen;
niin kauas kuin silmään siintää,
nään järviä lahtineen.
Kas Längelmävesi tuolla voin
hopeisin hohtelee,
ja Roineen armaiset aallot sen rantoa
hyväelee.*

- Vehoniemi Hiedanperän suunnalta keväällä.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Vehoniemenharjulla on kolme luonnonsuojelualuetta.
- **Keisarinharju-Vehoniemenharju** Natura2000 -alue on 269 ha. Se alkaa Pälkäneen päässä Automuseolle johtavan tien risteyksestä ja jatkuu lähes Kaivannon kanavaan saakka. Kaivannon toisella puolella suojelualuetta on Lahdentien itäpuoli Kaivannon sairaalan risteykseen saakka. Alue muodostettiin Kangasalan ls-yhdistyksen ja ympäristöpiirin aloitteesta.
- Karttakuvan Vehoniemen 78 ha ls-alue on perustettu 1920-luvulla. Siihen kuuluu myös Punamultalukko 25 ha, jonka rekisteröinti on kesken. Alue on metsähallituksen hallinnassa ja siellä on monipuolinen luontopolku.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Harjut ovat tärkeitä hirvieläinten kulkureittejä. Esihistoriallisena aikana niiltä pyydettiin metsäpeuroja. Lintujen muuttoreitit seuraavat usein niitä. Nousevat ilmavirtaukset suosivat petolintumuuttoa ja siksi harjut ovat hyviä muuton seurantapaikkoja.
- Paahderinteillä on omaleimaisia hyönteisyhteisöjä. Harjukasvien esiintymisestä riippuu useiden uhanalaisten perhoslajien tai muiden hyönteisten ja pistiäisten esiintyminen.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Keisarinharjun - Vehoniemenharjun luonnonsuojelualue on kasvillisuudeltaan edustava. Lounaaseen ja länteen suuntautuva rinne on mäntyvaltainen ja kuivahkoa kangasmetsää. Rinteen yläosissa on paikoin paisteisia kohtia, joihin kehittyy harjukasvillisuutta. Hyvän maaperän ansiosta alueella on harjurinteille ominaisia puolilehtoja, joissa kasvaa lehtokuusamaa, taikinanmarjaa, katajaa, kevätlinnunhernettä, valkolehdokkia, kielloa, kurjenkelloa, sinivuokkoa, sarjatalvikkia, metsäruusua ja keltanoita. Keisarinharjulla kasvaa harvinainen jalkasara. Harjulla kasvaa monin paikoin järeitä visakoivuja, ne ovat pääosin istutettuja.

- Länsipuolen paisterinnettä.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Längelmäveden puoleinen varjoisampi rinne on kuusivaltainen tai sekapuustoa. Monin paikoin kuuset kasvavat erittäin pitkiksi. Uhkainlammen ympäristössä puustossa on jopa aarnimetsän tuntua. Längelmäveden rannassa olevan metsän puusto on koivu- ja haapavaltaista, siellä on runsaasti lahoppuuta. Tien varteen on aikanaan istutettu jonkin verran saarnia, ne ovat kasvaneet kohtalaisen suuriksi puiksi. Alueen supprien rinteillä on paljon suuria saniaisia.
- Isokankaan alueella, johon mm. Punamultalukko kuuluu, metsät ovat yleensä talousmetsiä. Punamultalukon ympäristössä ja Isokankaalla metsät ovat yleensä kuivan ja tuoreen kankaan talousmetsiä. Punamultalukon ja Pahakorven alueella metsä on kuitenkin luonnontilaisempaa, siellä vallitsevat paikoin komeat kuusimetsät. Harjun lakiosan paahteisilla kohdin kasvaa harjukasveja, mm. kangasajuruohoa, keltamaitetta, kangaskortetta, sormisaraa, kissankäpälää.
- **Vehoniemen kasveja** on mm. kevätlinnunherne.

- Kangasajuruoho ja kissankäpälä.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Vehoniemenharjun rantalehdoissa ja kosteilla alarinteillä
  - kasvaa käenkaalia sekä sini- ja valkovuokkoja.

Kangasalan luontoohelmi Vehoniemi

- Valkolehdokki, vanamo ja yövilkka.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Valitettavasti Vehoniemi on myös **uhanalainen** luontokohde. Uhkia on kolme, joista ensimmäinen on **maa-aineksen otto**. Harjulla on 10 soranottolupaa ja yhdeksän jo umpeutunutta lupaa. NCC:n ottoalue 2012:

- Toinen on Tavase Oy:n tekopohjavesilaitos, joka sijoittuisi osin Natura2000-alueille. Kuvassa Pälkäneen koeimeytyksiä.

Kangasalan luontoohjelmi Vehoniemi

- Kolmas on kasvavat liikennemäärät valtatiellä 12. Niiden pohjalta suunnitellaan Keisarinharjun -Vehoniemenharjun aluetta uhkaavia liikennejärjestelyjä. Nelikaistainen moottoritie on suunnitteilla Tampereelta Huutijärvelle.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Vehoniemi on mukana 100 luontohelmeä -kampanjassa itsenäisyyden juhluvuonna, jotta kansallismaisema säilyisi kauniina ja mahdollisimman luonnontilaisena tulevillekin sukupolville.

Kangasalan luontohelmi Vehoniemi

- Suomen luonnonsuojeluliiton 100 luontohelmeä -kampanja Kangasalla itsenäisyyden juhlavuonna 2017.
- Teksti: Jorma Mäntylä & Heikki Toivonen.
- Kuvat: Gtk, Tuija Lahti, Hannu Majava, Jorma Mäntylä, SII, Wikimedia Commons.
- Kangasalan luonto ry. 2017.

Suomen luonnonsuojeluliitto

Suomi
Finland
100

- © Tuija Lahti, Hannu Majava, Jorma Mäntylä, Heikki Toivonen 2017.